

[Ministeren for skatter og afgifter]

der har indgået forliget i maj 1980, og derfor ser forslaget ud, som det gør.

Jeg skal kun kommentere en enkelt ting derudover, nemlig hr. Glistrups betragtninger om standardfradrag og lejeværdi. Der er ingen tvivl om, at den skattemæssige lejeværdi i forhold til, hvad den historisk har vejet, vejer forholdsvis beskedent i dag. Det kan der være mange grunde til, det skal jeg ikke starte en diskussion om, men det er i den sammenhæng, hr. Glistrup, man skal vurdere, at standardfradraget for vedligeholdelse har stået fast i så mange år.

I virkeligheden har det jo mistet sin oprindelige mening i takt med, at lejeværdien også er blevet mindre tyngende, og kan med lige så fuld ret betragtes som et særlig mildt første trin på lejeværdiskalaen og ikke som et egentligt fradrag for vedligeholdelsesudgifter; sådan synes jeg i hvert fald det efterhånden kan betragtes, sådan som udviklingen har formet sig, idet lejeværdien vejer mindre i systemet, standardfradraget naturligvis også, og når det er gået på den måde, er det egentlig en meget naturlig måde at opfatte det på.

Jeg kan ikke gå ind for nogen tankegang om, at vi på nogen som helst måde skulle opregulere standardfradraget. Det må jeg afvise; den tanke vil jeg være imod.

Hermed sluttede forhandlingen.

Afstemning

Lovforslagets overgang til anden behandling vedtoges uden afstemning.

Formanden:

Jeg foreslår, at lovforslaget henvises til skatte- og afgiftsudvalget. Hvis ingen gør indsigelse mod dette forslag, betragter jeg det som vedtaget. (Ophold). Det er vedtaget.

Meddelelser fra formanden:**Formanden:**

Der er ikke mere på dagsordenen.

Med skrivelse af dags dato har ministeren for kulturelle anliggender i henhold til forretningsordenens § 19, stk. 4, fremsendt

Redegørelse om den kulturpolitiske situation.

(Redegørelse nr. VII).

Redegørelsen er omdelt og vil blive optaget i Folketingstidende.

Redegørelsen vil blive sat til forhandling i tingets møde torsdag den 23. april.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (3/4 81):

Udtræder: Demsitz (S)

Nyt medl.: Mette Groes (S)

Skriftlig redegørelse:

Redegørelse af 7. april 1981 om den kulturpolitiske situation.

(Redegørelse VII).

Ministeren for kulturelle anliggender (Lise Østergaard):

Almen del:

Kultur kan ikke eksistere i et tomrum. Den er en del af samfundspolitikken, og dens vilkår bestemmes af den udvikling, der sker i samfundet. Selv om vi fastholder de fundamentale principper og mål, som i de senere år har været lagt til grund for regeringens kulturpolitik, vil indholdet i den politik, der skal føres i de kommende år, på mange måder blive anderledes end i 60'erne og 70'erne.

Hvad vi her – i begyndelsen af 80'erne – først må konstatere, er, at de *økonomiske vilkår* har ændret sig. Det er begrænset, hvad der kan gennemføres af udgiftkrævende reformer, men sammenlignet med andre områder har regeringen både i forbindelse med besparelser og ved tildelinger af den begrænsede lovreserve i særlig grad tilgodeset det kulturelle område.

Men samtidig er det åbenbart, at netop den udvikling, der sker i disse år, og de ændringer i samfundsforholdene, som vi har oplevet og vil komme til at opleve i den kommende tid, gør det endnu vigtigere end nogen sinde, at vi fører en aktiv, dynamisk og bevidst kulturpolitik.

Fritiden giver i dag mulighed for oplevelser og udfoldelser, som kun få mennesker

[Ministeren for kulturelle anliggender]

tidligere havde råd, tid og kræfter til. Fritiden er i dag andet og mere end den nødvendige hvilepause mellem opslidende arbejdsperioder. Fritiden er en selvstændig del af menneskers hverdag. Den skal kunne rumme et meningsfuldt indhold og give den enkelte oplevelser og muligheder for en direkte deltagelse i samfundets udvikling. Kultur har noget at gøre med, hvordan mennesker lever med hinanden, og hvordan vi oplever og fortolker tilværelsen. Kulturpolitik og fritidspolitik er sider af samme sag.

Kulturpolitik omfatter andet og mere end teater, film, billedkunst, litteratur og musik. Den skal bringe kunsten ud til alle og sørge for at bevare kulturarven. Men den har også yderligere mål. Den vedrører hvert enkelt menneskes dagligdag og skal være med til at skabe de bedst mulige betingelser for en personlig udvikling. Den skal aktivisere og stimulere til kommunikation og fællesskab mellem mennesker og til at skabe forudsætningerne for, at den enkelte får øgede muligheder for at påvirke samfundsudviklingen og for at bestemme over sin egen tilværelse.

Den *arbejdsløshed*, som den økonomiske krise har påført os, er vel vort største aktuelle politiske problem. Den er også en udfordring til kulturpolitikken. Hverken bøger, museer, teatre eller film kan – eller skal kunne – tilsløre de menneskeligt uacceptable virkninger af arbejdsløsheden. Men på en række områder kan vi forsøge at sætte noget i gang, som kan bidrage til at skabe indhold og mening – også i den påtvungne »fritid«, som følger af at være uden arbejde.

Kulturpolitikken virkefelt vil især blive udvidet og ændret i takt med *den øgede fritid*, som vi alle får som følge af teknologiudviklingen i erhvervslivet. Vi vil nødvendigvis komme til at opfatte arbejdet som et samfundsgode, der må fordeles solidarisk mellem alle. Der bør være lige ret til det eksisterende arbejde for alle – både mænd og kvinder. Det vil samtidig medføre øget fritid for alle – både mænd og kvinder – og dermed helt nye og bedre muligheder for et familieliv og for et fællesskab i familien eller inden for andre kollektive leveformer. Herved bliver kulturpolitik, fritidspolitik og familiepolitik sider af samme sag.

Kulturpolitikken må bidrage til at modvirke den *opsplitning af samfundet* og den enkeltes hverdag, som er vilkårene i det indu-

strialiserede samfund. Familierne splittes i den forstand, at forældrene har hver sit arbejde, oftest uden forbindelse med hinanden – børnene er i forskellige institutioner, og familiens gamle er sendt på plejehjem. De fritidstilbud, som stilles til rådighed, kan ofte forstærke denne splittelsestendens, men bør tværtimod henvende sig til hele familien, således at fritiden kan samle snarere end adskille. Kulturtilbuddene bør i højere grad end nogen sinde gøres brede og dermed engagerende for alle, uanset alder, køn og social baggrund.

Den hastige teknologiske udvikling, især på kommunikations- og informationsområdet, vil stille ganske særlige krav til kulturpolitikken. De visioner om den nye teknologi og dens følger, som vi præsenteres for, har ofte karakter af skræmmebilleder. Men vi bør ikke overse de positive muligheder, teknologiudviklingen også rummer – blandt andet muligheder for bedre kontakt mellem mennesker og lettere adgang til information.

Men vi kan ikke gøre os håb om at se disse positive muligheder virkeliggjort, medmindre vi gør os klart, hvad vi vil med den nye teknologi, og finder frem til metoder, der kan bruges til en styring af udviklingen. Lykkes det ikke, risikerer vi, at det bliver de negative virkninger af teknologiudviklingen, vi først og fremmest vil få at se: en uddybning af informationskløften, risiko for ekspertvælde, en fortsat isolering af mennesker i deres hjem foran fjernsynsskærmen, overstimulation fra et utal af TV-programmer, en international, strømlinjet bevidstløshed i et sanseløst forbrug af underholdningsindustri – multinationalt fremstillet med det formål at skabe profit på de mest primitive længsler og følelser i enhver af os.

80ernes kulturpolitik må være en kamp imod disse negative tendenser. Den må skabe rammer om fælles udfoldelse, steder, hvor man kan være sammen om at skabe fælles oplevelser, hvad enten det drejer sig om idébetonede aktiviteter, om kunst, om idræt eller om, hvad vore hænder kan skabe. 80ernes kulturpolitik må blive en kamp mod de negative kræfter, som påvirker samfundsudviklingen. Den skal modvirke de tendenser i retning af isolering og opsplittning af den enkelte menneskes tilværelse, som har præget samfundet i det sidste halve århundrede, og som skaber ensømhed, utryghed, fremmedfø-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

lelse og mangel på identitet. Den skal skabe rammer for fællesskab og muligheder for frigørelse, aktivitet og selvstændiggørelse. Det er en vigtig kulturpolitisk opgave at bevare vore klassiske kulturværdier. Men det er også vigtigt, at der føres en politik, som giver mulighed for fornyelse.

Og her kan vi, som i alle andre forhold, lære af historien: den viser os, at fornyelse i vores kulturopfattelse og i vores leveformer bestandigt er kommet fra, hvad man kan kalde kulturens vedvarende energikilder: *kunsten* og de *folkelige bevægelser*.

Uden vore teatre, museer, orkestre og biblioteker ville vi ikke have haft noget levende kulturliv i dag: en kunst og et kulturliv, som vækker vores opmærksomhed og som udtrykker vores forhåbninger, eller som vækker vores forargelse, når den strider imod vores fordomme. Det sidste er ikke mindre vigtigt end det første. Kulturen må ikke være tandløs. Den må ikke tilsøre politiske og holdningsmæssige modsætninger i samfundet. Kultur er en kamp mellem forskellige livsværdier og forskellige holdninger. Den skal netop tydeliggøre de spørgsmål, som vi alle skal forholde os til.

God kunst er ofte mere virkelig end virkeligheden. Den kan få os til at se ting i hverdagen, som ellers ville forblive tilsøret, fordi vi vanemæssigt lukker øjnene for dem. En roman, en film, et maleri eller et teaterstykke kan føre til et større skred i den politiske bevidsthed hos et menneske end mange politiske taler. Den kunstneriske ytringsfrihed og den frie kunstneriske udfoldelse er uundværlige for den frie meningsdannelse og hører med til forudsætningerne for skabelsen af et ægte demokrati.

Den anden kilde til kulturens fortsatte fornyelse er de folkelige bevægelser, hvis samlingsmærke har været vores fællesskab om livsvilkårene. I forrige århundrede var det bondebevægelsen og højskolebevægelsen. I dette århundrede har det været arbejderbevægelsen, kvindebevægelsen og miljøbevægelsen. De har endnu ikke sagt de sidste ord om fornyelsen i vort samfundsliv. De folkelige bevægelser rummer alle en protest imod undertrykkelse eller overgreb på de naturlige livsvilkår. Afløede eller helt nye folkebevægelser vil uvægerlig dukke op i de kommende årtier med sund protest imod det teknokratiske samfunds uønskede bivirkninger: umyn-

diggørelse, isolation og fremmedgørelse af den enkelte. Vi må være åbne over for nye bevægelser, som vil opstå, og vi må skabe betingelser for, at de kan udvikles, også selv om vi endnu ikke fuldt ud kan kende hele deres indhold og sigte.

Det er kulturpolitikens formål at styrke menneskers oplevelse af identitet: som danske – som nordiske – som medlemmer af verdenssamfundet. Vor hjemlige kultur kan ikke være blind for problemerne i den øvrige verden. Erkender den ikke og indbefatter den ikke kløften mellem de rige og de fattige lande, våbenkapløbet, ressourceknapheden og foreningstruslen, bliver den en bleg stueplante – et neutralt og verdensfjernt tidsfor-driv.

Noget af det, vi har lært i 70'erne, er jo, at det materialistiske vækst- og forbrugersamfund har sine omkostninger og sine bagsider. Vi er også begyndt at forstå, at et stadigt stigende forbrug ikke vedvarende øger virkelig velfærd. Mange erkender, at man må lægge mere vægt på kvaliteten i hverdagen og mindre på øget kvantitet og forbrug.

Kulturpolitikken vil antage nye former i 80'erne og vil blive stillet over for nye opgaver. Men den vil stadig kunne bygge på de hidtidige grundlæggende principper, som der blev gjort udførligt rede for i den kulturpolitiske redegørelse, der blev afgivet i november 1977. Der skal således stadig føres en kulturpolitik, der bygger på ytringsfrihed, frisind og tolerance.

Noget af det nye i redegørelsen fra 1977 var dens stærke fremhævelse af, at vi skal arbejde for *kulturelt demokrati*.

Når vi taler om kulturelt demokrati, ligger der heri blandt andet en underregning af, at der skal skabes udviklingsmuligheder for mange forskellige kulturformer og stimuleres til aktivitet og selvudfoldelse, og ikke mindst, at der bør gøres en særlig indsats for kulturformidling over for de grupper i samfundet, som hidtil har været underforsynede med kulturtilbud.

Kulturpolitikken lægger kun beslag på en meget beskeden andel af de samlede samfundsudgifter. Alligevel lægges kulturpolitikken for had i en krisetid i visse kredse af samfundet. Økonomisk knaphed stimulerer hos nogle de mest reaktionære kræfter, som støtter den mest småtskårne spareiver ud fra den enfoldige tankegang: hvad der ikke gav-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

ner mig selv her og nu – direkte og materielt – det kan vi undvære. Den holdning er den alvorligste trussel imod det kulturelle demokrati.

Det er synspunkterne om kulturelt demokrati, der ligger bag ved de senere års forøgelse af støtten til forskellige former for amatørvirksomhed og den støtte, der ydes til mange forskellige arter af utraditionel kulturel virksomhed. Kulturministeriets arbejde på idrætsområdet hører også hjemme i denne sammenhæng ligesom det arbejde, der har været gjort for at belyse problemerne omkring forsamlingshusene og de mange projekter, som kulturministeriets arbejdsgruppe for børn og kultur har været med til at sætte i gang.

Et andet af kulturpolitikens grundprincipper er *decentralisering*, hvilket indebærer, at en meget væsentlig del af det kulturpolitiske arbejde hører hjemme i den lokale forvaltning. Vi kan da glædeligvis også konstatere, at mange kommuner og amtskommuner i de senere år i væsentlig grad har forstærket deres kulturpolitiske indsats.

De tanker, der blev formuleret i den kulturpolitiske redegørelse fra 1977, har således klart nok sat deres præg på den kulturpolitik, der har været ført i de senere år. Desværre har disse år også været karakteriseret ved stigende økonomiske vanskeligheder for de gamle statslige kulturinstitutioner, som man kan sige udgør den basis, en aktiv og fornyende kulturpolitik må bygges oven på. Nationalmuseet, rigsarkivet, Det kgl. Bibliotek, Det kgl. Teater og statens museum for kunst – for nu blot at nævne nogle af de store – har alle svært ved at holde deres standard under de nuværende vanskelige økonomiske forhold.

For kulturpolitikken i de kommende år må det derfor også blive en af opgaverne at holde disse grundlæggende kulturinstitutioner oven vande samtidig med, at der skal skaffes plads til fornyelse og nye initiativer.

Speciel del:

Jeg skal herefter gå nærmere ind på nogle af de spørgsmål, der i særlig grad trænger sig på inden for en række af de enkeltområder, kulturministeriet har ansvar for.

Vort biblioteksvæsen er en hovedhjørnen i kulturpolitikken. Veludrustede *bibliote-*

ker, som er åbne for alle, er en afgørende forudsætning for vort demokratiske samfundssystem. Kun når det enkelte menneske har fri adgang til information, vil det have mulighed for at tage stilling til samfundets problemer og at forholde sig til sin egen tilværelse. Derfor bør den frie og lige adgang for alle i samfundet til bibliotekernes samlinger være en ubetvivlet social rettighed. Vi er så lykkelige at have et godt biblioteksvæsen i Danmark, men det er endnu ikke lige veludbygget i alle egne af landet. En mere ligelig fordeling af dette kulturgode er en vigtig kulturpolitisk opgave.

Det er nødvendigt, at vi har et fuldt udbygget, stadig ajourført og vel samarbejdende biblioteksvæsen. I bibliotekerne har vi på én gang samfundets informationsdepoter og dets lagre af litteratur. Adgangen til disse lagre må være ens for alle.

Der er behov for bedre samarbejde og større enhed mellem de forskellige offentlige biblioteker i landet. Folkebibliotekerne har i adskillige år været under central lovgivning, om end overvejende støttet af kommunerne, og de har som følge heraf kunnet udvikle sig på en ret ensartet måde og efter de samme ideer landet over, mens forskningsbibliotekerne er blevet udviklet meget forskelligt fra sted til sted uden nogen formel overordnet koordinering. Det forbedrede uddannelsesmiljø, det voksende behov for at blive informeret om faglige emner og det fælles ønske om gennem rationalisering og effektivisering at gøre bibliotekerne til så gode arbejdsinstrumenter for befolkningen som muligt har også været medvirkende til at understrege behovet for et udbygget samarbejde mellem bibliotekerne som de kulturinstitutioner, der vel bredest af alle institutioner er med til at sikre ytringsfriheden ved at lade alle anskuelser komme til udtryk i deres materialesamlinger og aktiviteter.

For at skabe grundlag for denne bedre udnyttelse af de offentlige bibliotekers ressourcer – både kulturpolitisk og samfundsøkonomisk – nedsatte min forgænger i 1976 bibliotekskommissionen, hvis betænkning fra 1979 vil danne grundlaget for det forslag til lov om biblioteker omfattende både folkebiblioteker og forskningsbiblioteker, som vil blive fremsat endnu i denne samling.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Betænkningens konklusioner vil også komme til at afspejle sig i den styringsmæssige opbygning.

Det er et meget væsentligt led i vort biblioteksvæsen, at dets tilbud til befolkningen er gratis, så ingen af økonomiske grunde skal afholde sig fra at benytte bibliotekets tilbud.

Bibliotekerne må have bedre muligheder for at betjene de grupper i befolkningen, der ikke kan betjenes med folkebibliotekernes sædvanlige materiale. Jeg tænker her først og fremmest på de blinde og svagtseende og på indvandrerne.

Også dette betjeningsområde vil den nye lov søge styrket.

Gennemføres det forslag til ny bibliotekslov, som ministeriet for tiden arbejder med og forhandler om med andre ministerier og med organisationer, vil vort biblioteksvæsen stå vel rustet til at møde fremtidens mange krav på informationsområdet.

Den *museumslov*, der blev gennemført i 1976 med det hovedsigte at skabe sammenhæng i museumsvæsenet, har stort set virket godt.

Antagelig i 1982 skal loven tages op til revision. Der er en række problemer, som må tages op i forbindelse med denne revision.

En mangel ved den nuværende ordning, som er blevet stadig mere følelig, er det, at statens museer ikke i højere grad er inddraget i systemet.

Et andet spørgsmål af betydning for museumsområdet er administrationen af bygningsfredningsloven og af naturfredningsloven, specielt dens kap. VII om fortidsminder. Denne administration giver en række berøringsflader mellem miljøministeriet og fredningsmyndighederne på den ene side og ministeriet for kulturelle anliggender og museumsvæsenet på den anden.

Efter aftale mellem de to ministerier har miljøministeren for et års tid siden nedsat et udvalg, der skal søge at udarbejde forslag, som kan sikre varetagelsen af opgaverne i relation til de to love i et nært samarbejde mellem fredningsmyndighederne, museerne og de lokalhistoriske arkiver.

Der er en stor kraft i selve museumstanken. Flere og flere museer får professionelt uddannede medarbejdere og deltager aktivt i skabelsen af et sammenhængende ansvarsbedvidst museumsvæsen.

Nogle museer – dels statens, dels nogle statsstøttede museer, herunder enkelte med særlig status som Rosenborg, Kunstindustri-museet og Glyptoteket, har særlige problemer af økonomisk påtrængende karakter. Dem må vi løse, antagelig allerede før et forslag til en ny museumslov kan fremlægges for folketinget. Voldsomme stigninger på udgiftssiden, især til de faste, uundgåelige udgifter, har bragt visse museer i en krisesituation.

Så fattige er firserne heller ikke, at nogle af de fornemste museer skal lukke deres døre eller indskrænke drastisk.

Museerne vil få nye opgaver som dokumentationscentre også for samfundsudviklingen helt op til vor tid; de vil blandt andet gennem deres udstillingsvirksomhed (f. eks. nationalmuseets Bredeudstillinger) i stigende grad blive deltagere i samfundsdebatten og henvende sig til bredere og bredere kredse af befolkningen.

At dette ikke er mundsvejr, viser besøgstallet på museerne, der – set under ét – er mere end fordoblet i 70erne.

Teaterloven er en af kulturministeriets tidligste love og samtidig den lov, der hyppigst har været underkastet revision. Vi har herigennem fået opbygget et solidt fundament for teatrets trivsel, og virkningen kan aflæses både i teaterkunstens opblomstring og i den øgede publikumsinteresse. Den gældende lov stammer i sin hovedtekst fra 1970, men i 70erne har folketinget behandlet og vedtaget ændringsforslag om væsentlige nydannelser. Også i denne samling behandler folketinget et lovforslag om teater: forslaget om om- og nybygning af Det kgl. Teater.

Teater er således hyppigt på folketingets dagsorden og vil komme det igen, senest i samlingen 1982–83, hvor det er min hensigt at fremsætte forslag om en totalrevision af loven. Forud herfor vil gå en omhyggelig gennemgang af den gældende lov. Denne gennemgang er begyndt ved nedsættelsen af et idéudvalg, bestående af teatrets egne folk, som skal udarbejde et oplæg om, hvilke krav der bør stilles til en teaterlov, der skal fremme teatrets udvikling i 80erne. Jeg har fundet det rigtigt og nødvendigt at stille denne gruppe helt frit i forhold til eksisterende lovgivning for at få det bedste og mest inspirerende oplæg til anden fase af lovgennemgangen, som skal finde sted i et udvalg bestående

[Ministeren for kulturelle anliggender]

bl.a. af myndigheds- og organisationsrepræsentanter. Det er derfor for tidligt at udtale sig i enkeltheder om indholdet af det kommende lovforslag. Derimod kan der tales om nogle af de problemer, jeg mener vi bør beskæftige os med.

Det kgl. Teater bør inddrages i den almindelige teaterlovgivning.

Også om den økonomiske ramme for den forestående lovgivning er det for tidligt at gøre sig tanker, men der er områder, som klart i forhold til de øvrige teaterformer trænger til økonomiske forbedringer. Det vil derfor også være relevant at beskæftige sig med spørgsmålet om en ændret anvendelse af de eksisterende bevillinger.

Udviklingen – også den lovgivningsmæssige – har navnlig været gunstig for de teatre, der er omfattet af faste støtteordninger, hvor stat og amt eller kommune i fællesskab står for finansieringen. Dette gælder teatre fra landsdelsscenerne til egnteatrene. Det seneste gennembrud i så henseende er sket for børneteatre og opsøgende teatre ved lovrevisionen i 1979. Jeg tillægger dette område meget stor betydning og er glad ved at konstatere, at amter og kommuner har taget positivt imod den opfordring, loven indeholder til at tage vare på disse teaterformer. Jeg må imidlertid også konstatere, at der endnu er hvide pletter på landkortet, og jeg vil gerne opfordre kommunerne til at være opmærksomme på de store værdier, som oprettelsen af sådanne teatre indeholder for egnens befolkning.

En konsekvens af de faste støtteordninger – utilsigtet, men mærkbar – er det blevet, at teatre og grupper, der står uden for støtteordningerne, er blevet forholdsvis ringere stillet, og at de midler, der er til rådighed til støtte til enkeltinitiativer, er svundet ind. Mange teatre eksperimenterer, og fornyelserne kan komme fra alle kanter, men det er livsvigtigt, at der er plads til nye initiativer uden for de faste scener, både bevillingsmæssigt og med hensyn til spillesteder. Dette gælder alle teatrets former, også f. eks. balletten.

Vi må sikre både dramatikere og teatrene muligheder for at fortsætte og udvide det samarbejde, der i de sidste sæsoner har ført dansk dramatik ind i en glædelig opgangs-kurve.

Teaterlivet i provinsen uden for landsdels-scenebyerne er trængt af økonomiske vanske-

ligheder. Det rejsende Landsteaters bevilling strækker knap til en overholdelse af pligten til at producere et tilstrækkeligt antal forestillinger inden for et alsidigt repertoire, og teaterforeninger har mange steder vanskeligt ved at skaffe sig det fornødne økonomiske grundlag for deres virksomhed.

Teateruddannelsesudvalget afgav i 1978 betænkning med en række forslag om nye uddannelser inden for de tekniske områder og forbedringer af skuespiller- og instruktøruddannelser. Der er nu et påtrængende behov for at realisere disse forslag.

Amatorteatret vil ligesom andre amatørbevægelser indtage en central plads i 80ernes kulturelle liv. Den hidtidige praksis, hvorefter de forskellige kunstneriske amatørbevægelser, særligt inden for teater og musik, støttes af bevillinger under de respektive love, bør antagelig opretholdes, og i så fald bør amatørteatret nu seriøst placeres i teaterlovs-sammenhæng.

Dette er blot eksempler på de problemer, som vi skal beskæftige os med i forbindelse med revisionen af teaterloven. Opremsningens karakter af mangelliste må ikke overskygge den kendsgerning, at teaterlovgivningen gennem 60erne og 70erne har stabiliseret dansk teater på et højt kvalitetsniveau med en solid publikumsinteresse. Det er denne udvikling, der må fastholdes og videreføres.

Teaterområdet er et hovedeksempel på samarbejde og opgavefordeling mellem stat, amtskommuner og kommuner. I det kommende udvalgsarbejde må det eksisterende system i så henseende vurderes og andre modeller analyseres.

Enhver teaterlovgivning og ethvert støtte-system må som grundlag have den kunstneriske frihed for det enkelte teaters ledelse til at vælge sit repertoire og tilrettelægge sin virksomhed. Vi må være opmærksomme på risikoen for, at indskrænkninger af denne frihed bliver en utilsigtet konsekvens af udviklingen af de offentlige støttesystemer.

En dansk filmproduktion kan vi ikke undvære. Og vi kommer så ikke uden om statsstøtten; også i de andre nordiske lande og i EF-landene har man som bekendt støtteordninger for den nationale film.

For regeringen er det en del af den kulturpolitiske målsætning, at man i danske biografer landet over skal kunne se danske film. Men det er også et led i kulturpolitikken, at

[Ministeren for kulturelle anliggender]

filmmediet skal stå til rådighed som udtryksmiddel for danske kunstnere.

I modsætning til mange andre kunstarter kræver filmen foruden de egentlige kreative kræfter – manuskriptforfattere, instruktører, komponister m. fl. – tilstedeværelsen af dygtige teknikere og et kostbart teknisk apparat, som må holdes i gang kontinuerligt for at være i stand til at præstere film på et acceptabelt professionelt niveau.

En produktion på 15–20 danske film om året skønnes foreløbig at være det tal, vi skal arbejde henimod som det nødvendige grundlag for at bevare de tre eksisterende spillefilmstudier og en stab af dygtige teknikere. På denne baggrund søgte og fik regeringen i 1979 tilslutning til en ekstraordinær forhøjelse af bevillingerne til Det danske Filminstitut.

Regeringen ønsker fortsat et samarbejde mellem private investorer og staten om finansieringen af spillefilm og håber, at der vil fremkomme forslag, som kan stimulere interessen blandt private for at deltage i finansieringen af danske film.

De lokale *biografer* er en del af det samlede lokale kulturelle udbud, som meget nødigt skal formindskes. Fra biografside har man gjort kulturministeriet opmærksom på, at der lukkes biografer på landet og i byernes forstæder.

Denne uheldige udvikling ser jeg på med beklagelse. Det er en naturlig opgave for centrale myndigheder at holde selve filmproduktionen i gang, og dette er da også et afgørende bidrag til de enkelte biografers mulighed for at overleve, da der er et klart ønske hos publikum om at se danske film. Men at holde lokale forevisningssteder i live skulle vel egentlig i første række være en opgave for kommunerne.

Også for *den danske kortfilmproduktion* har de omkostningsstigninger været følelige, som har ramt spillefilmproduktionen. Af samme grund blev der også i 1979 opnået tilslutning til en vis forhøjelse af de bevillinger, som statens filmcentral har til rådighed for kortfilmproduktion og for distribution af kortfilm.

Filmcentralen udlejer sine film til skoler, foreninger, biblioteker m. v. for et beskedent beløb. Danmark har på dette område en ordning, som kun få andre lande kan opvise

magen til. Statens filmcentral kan dog langt fra følge med efterspørgslen.

Produktionen og distributionen af kortfilm med undervisnings-, oplysende og rent kunstneriske formål skal fortsættes og udbygges blandt andet under udnyttelse af videoteknikken med henblik på at nå de bredest mulige bruger kredse.

Man kan dårligt tale om det offentlige rolle i forhold til dansk film uden at nævne Danmarks Radio.

Jeg konstaterer med tilfredshed, at der nu mellem Danmarks Radio og både statens filmcentral og Det danske Filminstitut er indgået aftaler om fælles produktioner, og vil udtrykke ønsket om, at denne samarbejdslinie må blive fortsat.

Filminstitutets workshops eller filmværksteder, hvoraf der findes et i København og et i Haderslev, fungerer i første række som en hjælp for mennesker, der ikke har noget professionelt forhold til film og video, men ønsker at benytte sig af et af disse medier til at udtrykke og videregive synspunkter og oplevelser.

Der er næppe tvivl om, at produktioner af denne art efterhånden vil kunne få stigende betydning, måske først og fremmest inden for en lokal sammenhæng og da i ganske særlig grad i områder, hvor der sættes lokale TV-forsøg i gang.

Det er mit håb, at kommuner og amtskommuner vil tage workshop-ideen op, eventuelt i første omgang på forsøgsbasis på steder, hvor der allerede findes film- eller videomateriel – eksempelvis på amtscentraler – som kunne stilles til rådighed.

Loven om film og biografer skal til revision i næste folketingssamling. Vi afventer i øjeblikket en betænkning fra et sagkyndigt udvalg – filmlovudvalget – der skal danne grundlag for revisionen. Der bliver således i næste samling lejlighed til en nærmere drøftelse af hele filmordningen, bl. a. de forhold, som jeg i det foregående mere foreløbigt har berørt.

Mediepolitikken bliver et område af central betydning i de kommende år.

Radio og fjernsyn, som lovgivningsmæssigt udgør kulturministeriets mediemæssige hovedområde, indtager en meget central plads i nationens bevidsthed, og den videre udbygning af disse medier vil stadig være et

[Ministeren for kulturelle anliggender]

spørgsmål, som der vil knytte sig stor politisk interesse til.

I 1977 fremsatte regeringen forslag til en revideret radiolov, hvis bærende idé var en opdeling af Danmarks Radio i selvstændige distriktsradioer. Forslaget indebar tillige ændringer i radiatorådets sammensætning og gav hjemmel til at gennemføre en ny forsøgsrække med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed. Det indeholdt også nye bestemmelser vedrørende oprettelsen af et statsligt arkiv for radio- og fjernsynsprogrammer m. v.

Radiolovsforslaget af 1977 blev ikke vedtaget og er ikke senere genfremsat. En del af tankerne i forslaget har man siden arbejdet videre med; således nedsatte kulturministeriet i april 1979 et regionalradioudvalg, som fik til opgave at overveje, hvorledes den lokale (amtslige) indflydelse på distriktsradioerne kunne styrkes uden en fuldstændig selvstændiggørelse i forhold til Danmarks Radio. Regionalradioudvalget vil fremlægge sin betænkning i løbet af få måneder.

Et forslag til gennemførelse af en ny, 3-årig forsøgsperiode med lokal radio- og fjernsynsvirksomhed er fremsat i januar 1981 som ændringsforslag til radioloven af 1973.

Som jeg fremhævede ved lovforslagets forelæggelse, lægger jeg betydelig vægt på udviklingen af lokal radio og fjernsyn – og i virkeligheden måske særligt lokal *radio* – som et kommunikationsmiddel mellem lokal-samfundenes borgere indbyrdes og mellem borgerne og de politiske myndigheder. Jeg tror, at vi her har et vigtigt middel til virkeliggørelse af nærdemokrati og til styrkelse af de reelle ytringsmuligheder.

Andre problemer har kunnet løses under den bestående radiolovgivning; således er der indgået aftale om at betjene danske søfærende på handelsflådens skibe, senere også på søværnets skibe, med TV-kassetter med Danmarks Radios programmer. Problemerne med arkivering af Danmarks Radios programmer er ikke endeligt løst, men Danmarks Radio søger en forbedring af arkiveringsforholdene indpasset i sin egen virksomhed. En forbedring af samarbejdet med andre arkiver og museer for lyd- og billedoptagelser har ligeledes kunnet gennemføres under den bestående lovgivning.

Mere principielle overvejelser vedrørende radioloven og Danmarks Radios forhold er henlagt til den af statsministeren i marts 1980

nedsatte mediekommission, som vil behandle de elektroniske og trykte massemedier ud fra en helhedsbetragtning om den ønskelige medieudvikling i Danmark.

Lovforslaget af 1977 omtalte TV-satellitter som en forholdsvis fjern mulighed, som man dog allerede dengang arbejdede med i nordisk sammenhæng. Siden har udviklingen været uventet hurtig i andre vesteuropæiske lande. I 1984–85 kommer en prøvesatellit op i et samarbejde mellem Frankrig og Vesttyskland, og der arbejdes med planer om TV-satellitter også i Luxembourg og Storbritannien.

Herved kan der blive skabt en situation, som bør afbalanceres i forhold til vores nationale identitet og nordiske tilhørsforhold.

Det første, vi må gøre, er at styrke Danmarks Radios egenproduktion, og planer herom er allerede undervejs inden for Danmarks Radio. Der er stor interesse i befolkningen for et dansk TV-2, men de økonomiske forhold nødvendiggør, at det kommer til at indgå i planlægningen på længere sigt.

Som det vil være bekendt fra den nylige debat i Nordisk Råd, er planen om Nordsat nu inde i den afsluttende forhandlingsfase. Nordsat vil kunne åbne adgang til alle nordiske landes TV-programmer og derved være et værdifuldt supplement til de internationale TV-udbud. De tekniske muligheder for at etablere et dansk TV-2 via Nordsat giver dette projekt en særlig dimension.

Det er en kendsgerning, at *billedkunsten* kun tæller lidt i kulturministeriets budgetter. Det gælder også den del af billedkunstområdet, der vedrører formidlingen af samtidskunst. Ud over de bevillinger, der er afsat til kunstmuseerne og til Statens Kunstfond til indkøb af billedkunst og til billedkunstnerisk udsmykning, er der kun yderst beskedne midler til rådighed til dette formål. På denne baggrund nedsatte regeringen i januar 1980 et udvalg til at undersøge formidlingen af billedkunst, kunsthåndværk og kunstnerisk formgivning i Danmark med henblik på fremsættelse af forslag om en udbygning og styrkelse af denne virksomhed.

Det må være målet med formidlingen af kunst, at der skabes mulighed for, at alle befolkningsgrupper, i alle egne af landet, får adgang til at gøre sig bekendt med fortidens og samtidens billedkunst, kunsthåndværk og kunstneriske formgivning. Derigennem kan

[Ministeren for kulturelle anliggender]

den enkeltes interesse for, forståelse for og oplevelse af kunsten udvikles. Samtidig må det være målet at styrke muligheden for frembringelse og formidling af kunst med høj kvalitet.

Hvordan disse mål nås på den mest hensigtsmæssige måde, er det i første omgang kunstformidlingsudvalgets opgave at vurdere og stille forslag om.

Uden at foregribe resultaterne af udvalgets arbejde kan jeg imidlertid sige, at det er helt åbenbart, at en udbygning af udstillingsvirksomheden både kvalitativt og kvantitativt er påkrævet.

Det er vigtigt, at der skabes grundlag for en udstillingsvirksomhed på et højt kunstnerisk niveau, der kan virke inspirerende på hele udstillingslivet, ligesom det er vigtigt, at lokale initiativer får mulighed for økonomisk støtte i større omfang, end tilfældet er i dag. Det betyder blandt andet, at den udstillingsvirksomhed, der varetages af vandrestillingsorganisationerne, f.eks. Arbejdernes Kunstforening, Kunst på Arbejdspladsen, Sammenslutningen af danske Kunstforeninger, skolernes, gymnasiernes og seminariernes vandrestilling, bør styrkes. For at udstillingerne skal kunne få den størst mulige effekt, er det afgørende, at der knyttes en række formidlende aktiviteter til dem. Erfaringsmæssigt er der behov for, at udstillinger ledsages af informativt materiale, der fremstiller udstillingens baggrund i relation til den historiske udvikling. Også formidlingen af kontakt mellem publikum og kunstnerne er væsentlig. Denne side af udstillingsvirksomheden er ofte blevet forsømt.

Men billedkunstformidling er ikke kun udstillingsvirksomhed. Det omfatter blandt andet også udsmykninger, hvor etableringen af lokale kunstfonde, der kunne supplere Statens Kunstfond på udsmykningsområdet, er et vigtigt spørgsmål. Nogle kommuner har allerede sådanne lokale kunstfonde. I det hele taget bør kommuner og amter i vidt omfang inddrages i billedkunstformidlingen. Ansættelse af billedkunstnere som kunstneriske konsulenter i amter og kommuner kunne være en mulighed. Også fjernsynet har en vigtig opgave på dette område. Jeg ser også gerne en bedre placering af billedkunsten i folkeskolen og de videregående uddannelser. Det er reelt i børneskolen, det afgøres, om børnene som voksne vil få et positivt eller et

ligeegyldigt forhold til billedkunsten. En undervisning, der lærer børnene at se, og som ikke blokerer deres medfødte musiske anlæg, er derfor en fundamental, men også svær opgave. Jeg tror også, det er vigtigt, at man sørger for, at børn og unge kommer i kontakt med kunstnerne og deres arbejde. Det kunne f.eks. ske ved, at kunstnere får øgede muligheder for at besøge skolerne og vise deres arbejder, hvorved der kan skabes en frugtbar dialog mellem elever og kunstnere.

Kunstnerne skal naturligvis først og fremmest skabe kunst, og de må sikres tryghed, arbejdsro og anstændige arbejdsvilkår. Den bedste og mest naturlige form for kunststøtte består i at give kunstnerne muligheder for at afsætte deres produktioner. Men samfundet kan også i mange tilfælde benytte kunstnerne til andre opgaver, der har relation til deres kunstneriske virke, og som de i kraft af deres skabende evner har særlige forudsætninger for at udføre, og bør gøre det langt mere, end vi hidtil har set. Ud over at fungere som konsulenter for kommuner kunne kunstnerne anvendes som konsulenter for medarbejdere på arbejdspladser ved indretning af nye arbejdsmiljøer og lignende opgaver, ligesom man med megen fordel vil kunne inddrage billedkunstnere i tilrettelæggelsen og udformningen af det almennyttige boligbyggeri.

I kulturministeriet arbejder vi med planer om at få skabt begyndelsen til et »Center for aktuel kunst«.

Centeret er ikke tænkt som et museum, men som en institution, der opbygger en stamsamling af dansk, nutidig billedkunst med henblik på et fremtidigt museum for moderne kunst. Det skal afholde skiftende udstillinger, evt. salgsudstillinger, og andre arrangementer.

Opgaven skal være at indfange, hvad der sker her og nu i moderne billedkunst, med det formål at stimulere både de nulevende kunstnere selv og hele det kunstneriske og visuelle miljø i Danmark.

I samme forbindelse arbejder ministeriet på at finde en løsning på det stadigt tilbagevendende problem omkring *værkstedsfaciliteter for bildende kunstnere*.

I en årrække har kunstnere haft store vanskeligheder ved at opnå adgang til den fornødne tekniske og maskinelle bistand ved bearbejdelsen af materialer, som skal indgå i kunstværket.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Som et bidrag til løsning af dette problem vil ministeriet søge at etablere, hvad man kunne kalde »Statens Værksteder for Kunst og Håndværk«, der kan yde bistand til kunstnerne, og som er specielt indrettet til dette formål.

Det indgår i disse planer, at værkstedsvirksomheden kan danne udgangspunkt for en videreførelse af det samarbejde, der allerede eksisterer mellem kunstakademiets billedkunstskoler, undervisningsministeriets direktorat for erhvervsuddannelserne, Skolen for Brugskonst m.fl. omkring de musiske fag, der indgår i EFG-uddannelsen.

Jeg vil gerne understrege den betydning, det har, at man på denne måde kan videreudvikle den traditionelle tidligere forbindelse mellem kunst og håndværk i et stadigt mere teknologisk præget samfund.

Da folketinget netop nu har mit forslag til revision af musikloven til behandling, skal jeg indskrænke mig til nogle ganske få bemærkninger om *musiklivet*.

Alene i kraft af sin umiddelbare tilgængelighed har musikken – for både komponister, udøvere og tilhørere – en værdiskabende funktion som næppe nogen anden kunstart.

Det var et af de synspunkter, som lå bag ved musikloven af 1976. Denne lov har virket efter sin hensigt og har været medvirkende til den stærkt stigende aktive interesse for musik, som vi har kunnet registrere gennem de seneste år. Ved lovforslaget søges der – ud over en forøgelse af bevillingerne – tilslutning til at sikre og forbedre udfoldelsesmulighederne for alle former for musik og alle musikalske genrer – herunder den rytmiske musik, som den nye interesse for musikudøvelsen i så høj grad har samlet sig om. Vi skal endvidere sørge for bedre udfoldelsesmuligheder lige så vel for den professionelle musikudøvelse som for amatørmusikken. Og den lige adgang for alle til musikalske oplevelser i alle egne af landet er et af hovedformålene med denne lovgivning.

Jeg håber, at musikloven gennem den revision, der nu er i gang, vil blive et stadig bedre redskab til opnåelsen af de mål, vi har sat os på dette område.

Siden 1976 er tilgangen til *idrætten* blevet forøget med en tredjedel – fra 30 til 40 pct. af befolkningen – og idrætten er blevet en bevægelse, alle aldersgrupper tager del i, ikke kun de unge.

Med udgangspunkt i regeringens idrætspolitiske målsætning: at enhver – uanset alder og køn og uanset fysiske, psykiske og sociale forudsætninger – skal have en mulighed for at dyrke idræt, er det i første række kulturministeriets opgave på idrætsområdet at være løftestang for initiativer, som rummer fritidspolitiske kvaliteter.

Et særligt udvalg under kulturministeriet har taget eliteidrættens vilkår op til behandling.

Et andet område er idrætsforskningen, dels den sociale forskning, dels idrætsmedicinen. Begge områder har hidtil været forsømt her i landet til trods for deres betydning for idrætsområdet.

Her kan eliteidrætten tjene som eksempel: hvilke vilkår giver vi de unge eliteidrætsfolk, ikke alene under deres – ofte ret kortvarige – topkarriere, men også på længere sigt? Hvad er deres risiko for fysiske skader – måske af invaliderende art? Hvad bliver deres sociale skæbne, når »karrieren« er forbi, medens de stadig er unge, men sjældent har haft tid til uddannelse eller normal social omgang med andre? Ingen kan være interesseret i alt for store menneskelige omkostninger ved eliteidrætten. Og ingen kan finde det rimeligt, hvis der ofres store beløb på at skabe en sportsstjerne, dersom samfundet siden skal forsørge den pågældende permanent gennem invalidepension eller socialforsorg.

Den sociale idrætsforskning beskæftiger sig også med »idrætten i bredden«. Hvorledes hindrer vi det store frafald af unge fra sportsklubberne og sikrer, at »den legende idræt« modsat konkurrenceidrætten er til rådighed for alle mennesker livet igennem?

Ministeriets støtte til investeringer i idrætsanlæg vil i højere grad blive koncentreret om anlæg, som rummer brede tilbud om aktivitetsmuligheder, og som kombinerer idrætten med andre kulturelle aktiviteter i lokalmiljøet.

Desuden vil ministeriet deltage i overvejelserne om, hvordan man kan stimulere uddannelserne på idrætsområdet. Især må der sættes stærkt ind på at skabe uddannelsesmuligheder for instruktører, vendt mod de mange nye brugergrupper inden for idrætten – ældre, handicappede, familierne etc.

Idrætten er udtryk for store menneskelige ressourcer i det danske samfund i kraft af sine mere end 12.000 foreninger, og jeg be-

[Ministeren for kulturelle anliggender]

tragter idrætten som et af de væsentlige kulturpolitiske områder.

Vi har set, hvordan mange af *forsamlingshusene* på landet er vågnet til nyt liv og igen er blevet de samlingssteder for en egns befolkning, som de var før i tiden.

I byerne er der i kølvandet på »ungdomsoprøret« i 1968 oprettet mange nye samlingssteder under forskellige betegnelser som aktivitetscentre, fritidscentre, beboerhuse og *medborgerhuse*. Der findes allerede ca. 90 sådanne huse rundt om i landet, og et lignende antal grupper arbejder på at finde udveje for oprettelsen af nye huse.

Det er ikke en overdrivelse at sige, at vi her står over for en ny folkelig bevægelse drevet frem af stærke ønsker i forskellige grupper af befolkningen om at få deres egne samværssteder og centre for kulturaktivitet styret af dem selv og på deres egne betingelser.

Den kulturcentervirksomhed, som udøves af mange folkebiblioteker – og som jeg betragter som meget værdifuld – kan til en vis grad dække det behov, der her er tale om. Men ikke for alle. Mange – og især unge mennesker – vil ikke føle sig hjemme på en institution og vil kun kunne tiltrækkes af steder, som de kan opfatte som deres egne, og som drives på deres egne præmisser.

Jeg tror, at »husene« i byerne kan blive vigtige elementer i en socialt præget kulturpolitik, der vil fremme det kulturelle demokrati. Jeg anser det for vigtigt, at man er opmærksom på de muligheder, de frembyder for en kulturel fornyelse, og i kommunerne prøver på at skabe egnede rammer omkring disse nye aktivitetsformer.

For kulturministeriet kunne det være en opgave at gå ind i et arbejde med en kortlægning af problemerne omkring byernes medborgerhuse, svarende til, hvad ministeriet gjorde for forsamlingshusenes vedkommende for et par år siden.

Den aktive indsats for at skabe *fritids- og kulturtilbud til børn og unge* er blevet forstærket. Kulturministeriets arbejdsgruppe for børn og kultur har gennem en række publikationer – sidst rapporten »Kulturens børn« – analyseret og beskrevet kultursituationen for den unge generation. Herved er børneområdet på vej til at blive lige så grundigt belyst som de voksnes fritids- og kulturaktiviteter, der blev kortlagt gennem udgivelsen

af »Dansk Kulturstatistik« for et par år siden.

Kendskab til situationen er en forudsætning for planlægning, og det gælder vel for børneområdet i endnu højere grad end for andre områder, at vi må bidrage til en bevidst styring af fritids- og kulturtilbuddene og ikke overlade dem helt til kommercielle kræfter. Børnenes fritid har i alt for høj grad været målet for en ensidigt profiterende underholdningsindustri. »Kiosklitteraturens« serietilbud til børn er lige så overvældende i kvantitet, som det er underlødigt i kvalitet. En vigtig barriere herimod er den påvirkning af børns læsevæner, som sker gennem børnebibliotekerne og ikke mindst gennem skolebibliotekerne. Det er her et uvurderligt gode, at skolebibliotekerne er velforsynede med fritidslæsning og ikke alene et depot for undervisningsmateriale. Mange børn, som ikke af sig selv ville finde vej til børnebibliotekerne, får deres læseappetit vakt gennem skolebiblioteket, som er umiddelbart for hånden. I den fremtidige bibliotekslovgivning må vi sikre skolebibliotekernes fortsatte funktion som leverandør af lodig fritidslæsning for børnene.

Barndommen er ikke kun en forberedelse til voksenalderen – den har også en egenverdi.

Og alle børn er begavede med musiske talenter fra fødslen. Den bedste opdragelse til fremtidig kunstforståelse og -glæde behøver kun at bestå i, at man ikke blokerer de naturlige musiske anlæg gennem opdragelsen, men lader børn få mulighed for en fortsat kunstnerisk udfoldelse og eksperimenteren. Børnemuseer og børneteatre, som sikrer aktiv medvirken og medleven fra børnenes side, kan være aktiviserende tilbud, som kan konkurrere med det passive forbrug af TV og serielæsning.

Udøvende kulturtilbud er særlig vigtige for børn og unge. Musik, teater, tegning og maling, kunsthåndværk, idræt og kammeratligt samvær i de mange forskellige børne- og ungdomsklubber og -organisationer må støttes og fremmes. Gennem egne oplevelser må børnene erfare, at kultur er ikke kun at tage imod, hvad kunstnerne giver os – det er også fællesskabet om egne skabende aktiviteter. Børns fritidsmuligheder er ikke ligeligt fordelt. Den sociologiske rapport »Kulturens børn« viser, at både kønsroller og sociale

[Ministeren for kulturelle anliggender]

uligheder slår igennem i de 9–12-åriges mulighed for at få del i de mange forskellige fritidstilbud. Børn, som socialt set er privilegerede, får flere tilbud end børn, som ikke er det, mens disse til gengæld er mere afhængige af det »passive« kulturforbrug f. eks. gennem TV. En mere ligelig social fordeling er her påkrævet. Den kan stimuleres centralt, men må nødvendigvis udføres lokalt gennem kommunal støtte.

Kultursamarbejdet med udlandet er flerstrengt. På det nordiske plan har situationen blandt andet været præget af 2 større fællesnordiske kulturfremstød. Jeg tænker dels på vikingeudstillingen, som med stor succes har været vist i London og New York, dels på det mangesidede kulturarrangement »Scandinavia-To-Day«, som skal gennemføres i en række amerikanske byer i 1982.

Som andre områder, hvor vi er inddraget i et flersidigt kultursamarbejde, kan nævnes Europarådet og Unesco, hvor debatten især har markeret sig om den kulturelle side af Nord-Syddialogen.

I øvrigt trækker kultursamarbejdet i retning af kontakt med flere lande. I denne forbindelse kan der være grund til at nævne Kina, med hvilket land man for øjeblikket forbereder gennemførelse af et formaliseret samarbejde.

Det bilaterale samarbejde foregår hovedsagelig på baggrund af de ca. 20 kulturaftaler, Danmark har indgået med andre lande. I disse aftaler fastsætter man rammerne for samarbejdet inden for en periode af 2–3 år. Indgåelsen af kulturaftaler og gennemførelsen af disses programmer finder sted i nært samarbejde mellem kulturministeriet, undervisningsministeriet og udenrigsministeriet som samlende organ.

For at koordinere dette samarbejde og udnytte de forhåndenværende ressourcer bedre har jeg i samråd med udenrigsministeren og undervisningsministeren nedsat et *kultureksportudvalg*, som vil komme med forslag til en effektivisering af vores kunst- og kulturformidling over for udlandet.

Som al anden eksportvirksomhed må kultureksport profileres og tilpasses til modtagerlandets interesser. Og for et land som Danmark, hvor kravet om det absolut minimale ressourcespild er påtrængende, må vore kulturfremstød ikke alene koordineres omhyggeligt mellem de pågældende ministerier,

men også sættes i forhold til den kommercielle eksport. Ikke blot ballet, litteratur og teater, men også design repræsenterer dansk kultur.

Vor kultureksport og vor handelseksport må kunne gå hånd i hånd og støtte hinanden ved et samspil mellem en række operative funktioner: offentlig repræsentation, turisme, radio og TV, film og udstillinger. Ved visse lejligheder kan et direkte samspil med industri og erhverv være hensigtsmæssigt i forbindelse med gennemførelse af et kulturprojekt.

Til slut vil jeg pege på, at jeg meget gerne vil forsøge at udbygge det løbende kultursamarbejde med udlandet, specielt i relation til u-landene. Jeg tror, at et kultursamarbejde som led i bistandsarbejdet rummer mange uudnyttede muligheder. Det er klart, at et sådant arbejde må udbygges i nært samarbejde med f. eks. Danida og afstemmes fra land til land. Jeg føler imidlertid, at et øget kultursamarbejde rigtigt tilrettelagt rummer rige muligheder inden for en lang række af de områder, der er fremherskende i hele u-landsdebatten. Vi kan gennem et sådant samarbejde – foruden at give impulser til dansk kulturliv – yde vort bidrag til løsningen af et problem, der for de fleste u-lande føles stort og fundamentalt, nemlig bevarelsen eller genskabelsen af det enkelte lands kulturelle identitet.

I tilslutning hertil vil jeg gerne gøre et par bemærkninger om et specielt forhold, som har været fremme i debatten i den senere tid, nemlig spørgsmålet om statens overtagelse af forsikringsrisikoen for større udenlandske udstillinger under disses forevisning her i landet. Efter hovedprincippet i kulturaftalerne betaler udsenderlandet forsikringspræmien. Dette princip fastholdes i det løbende udstillingssamarbejde, hvor vurderingssummen for den enkelte udstilling er overskuelig og præmien derfor til at bære. Anderledes stiller sagen sig, når der er tale om udstillinger bestående af nationale klenodier o. lign. Her vil forsikringsspørgsmålet også bære præg af gensidig tillid imellem de to landes regeringer.

I sådanne sager ser vi oftere og oftere, at udsenderlandet stiller krav om, at modtagerlandet overtager forsikringsrisikoen, enten ved, at præmien betales af modtagerlandet, eller ved, at dette påtager sig en statsgaranti.

[Ministeren for kulturelle anliggender]

Vurderingssummen for udstillinger af denne art er ofte sat til et overordentlig stort beløb, og forsikringspræmien baseret herpå bliver så høj, at den langt overstiger, hvad danske museer og udstillingssteder kan indpasse i de beskedne budgetter.

I en række tilfælde har kulturministeriet opnået finansudvalgets tilslutning til opnåelsen af en statsgaranti, men på længere sigt vil det være ønskeligt, om man fik en mere generel ordning gennemført i lighed med, hvad der f. eks. gælder i Sverige. Kulturministeriet vil arbejde på at udarbejde et sådant forslag i erkendelse af, at uden en eller anden form for statslig medvirken vil større og interessante udstillinger gå Danmark forbi – hvilket vil være yderst beklageligt set på baggrund af vort ønske om en udbygning af det kulturelle samarbejde.

Meddelelser fra formanden:

Formanden:

Der er ikke mere at foretage i dette møde.

Der er foretaget ændringer i følgende udvalg:

Erhvervsudvalget (3/4 81):

Udtræder: Demsitz (S)

Nyt medlem: Mette Groes (S)

Folketingets næste møde afholdes i morgen, onsdag den 8. april 1981, kl. 13.00.

Angående dagsordenen skal jeg henvise til den i salen opslåede dagsorden.

Mødet hævet kl. 18.03
